

Свети Император Маркиан – Римският император от Пловдив

След унищожаването на архива на Източната Римска Империя през 10 век от Константин VII остава много малко информация за времето на предишните императори. Но в своите хроники Теофан пише, че управлението на императорите Маркиан и Лъв I Тракиец е било златно време за империята (за Св. Лъв I Тракиец писахме миналия месец, той се почита на 20 януари).

Император Маркиан е записан в списъците на Филипополис/Пловдив, където баща му е бил на военна служба. Маркиан (Flavius Marcianus Augustus, царува 450–457) е от тракийски произход, роден в 392 г., вероятно в Пловдив, но със сигурност живее в града със семейството си. Маркиан постъпва в армията и участва в различни битки. Най-интересната легенда за него е пленяването му от Вандалите, където техния владетел Гейзерик става свидетел на чудо, след което го пуска на свобода. Маркиан се издига до най-високата военна длъжност (magister militum) - главнокомандващ на войските на Източната Римска Империя. Той се оженва за Пулхерия – сестрата на император Теодосий II, който го определя за свой заместник. Маркиан се врича да живеят целомъдрено с Пулхерия, като се отдават на християнската си вяра.

Златна монета на Маркиан, от задната страна има Ангел с Кръст

Св. Император Маркиан е бил толкова скромен, че въпреки поста си е ходел пеша на църква. Един от първите му имперски актове е свикването на Халкедонския Църковен Събор през 451 г. Това е било особено важно за християнството поради нарастналото влияние на монофизитите и свързаните с това множество богословски спорове. Маркиан председателства този Вселенски събор, на който са участвали около 600 отци от всички краища на империята. На този събор се формулира един от най-важните постулати на християнството – за **Богочовешката същност на Исус Христос**.

Освен това решение с изключителна важност за християнството, канон 28 от този събор постановява духовния глава на Константинопол да бъде Патриарх (дотогава е бил Архиепископ). Римският папа се противопоставя на това решение и започват спорове, но през 452 г. Маркиан издава имперски декрет за прекратяване на споровете и **потвърждаване на Патриархалния трон на Константинопол**. Първият Константинополски патриарх след този събор е Св. Анатолий I (същия, който извършва първата имперска коронация от духовен глава – по нареждане от Св. Император Лъв I Тракиец).

За да бъде разбран както от западните отци (които говорили латински), така и от източните отци (които говорили койне-гръцки), император Маркиан произнася речите си на събора както на латински, така и на койне-гръцки. Дипломатическият и мъдър начин по който той председателства събора, както и цялото му управление, е в пълен контраст с по-късни хроники на гръцки, които го представят просто като „издигнал се войник“. Отците на Халкедонския Събор наричат император Маркиан „Втория Константин Велики“ и „Втория Апостол Павел“.

Император Маркиан изслушва споровете на Халкедонския събор, фреска Рилски манастир

Император Маркиан успешно отблъсква армиите на Атила и запазва Източната Римска Империя. Маркиан управлява изключително добре, преобразува данъчната система и спира корупцията. В края на управлението му в хазната е имало запаси, равняващи се на 45 тона злато. Той издава декрет, позволяващ на мъже от висшата сенаторска класа да се женят за жени от обикновени семейства (дори роби), стига те да са с добър характер, което има голямо значение за модернизиранието на тогавашната класова система в обществото.

Маркиан е бил обичан и почитан от всичките си поданици до такава степен, че когато по-късно са короновали следващи императори, хората са ги поздравявали като са викали „Царувай като **Маркиан**“. Той умира на 27 януари 457 г. като посочва за свой наследник Лъв I Тракиец.

Императрицата Пулхерия (която е от испански произход) и Маркиан са участвали заедно не само в Халкедонския Събор, но и в много благочестиви актове. На тях се приписва строежа на църквата Влахерна, където и сега се чества празника „Покров Богородичен“. И двамата са канонизирани за светци – виж: Holy Emperor Marcian (457) and St. Pulcheria, his wife (453). **Двамата светци се почитат на 17 февруари.**

Император Маркиан и Пулхерия на Халкедонския събор, рисунка, В Суриков, 1876

Историческото значение на Свети император Маркиан, Света Пулхерия и следващия император Свети Лъв I Тракиец е фундаментално, както за укрепването на християнството, така и за просъществуването на империята още хиляда години. Тези Римски императори от нашите земи нямат у нас нито паметници, нито икони – ние сме им длъжници и не трябва да ги забравяме.

Легендата за Маркиан и Чудото с орлите

Хрониките на Теофан разказват, че като войник Маркиан попада в плен на Вандалската държава (на мястото на днешен Тунис). Един ден тамошния владетел Гейзерик забелязва, че в непоносимата жегата по средата на деня един орел виси в небето с разперени криле над пленения Маркиан и му прави сянка. Гейзерик е бил християнин и разбира, че Маркиан има Божия закрила и е предопределен за владетел. Той извиква пленника при себе си и му обещава да го освободи, ако той се закълне, че ако Бог даде той да стане император, той никога няма да воюва срещу

Вандалската държава. Маркиан се заклева и бива освободен. През цялото си управление той не започва война с Вандалската държава.

Подобна легенда за Маркиан с орли е записана и в Ликия (Мала Азия), където братята Юлий и Татян наблюдавали орел да прави сянка на младия воин Маркиан, който бил болен и за когото братята са се грижили. Когато става император, Маркиан прави двамата братя сенатори и назначава Юлий за управител на Ликия, а Татян за префект на Константинопол. Когато Маркиан почива, Татян издига за него Колоната на Маркиан в Константинопол – близо до църквата Свети Апостоли (където Маркиан и Пулхерия са погребани). Тази 10 метрова колона е от Египетски гранит, а постаментът на върха ѝ е украсен с орли. През средновековието колоната се е считала за талисман на Истанбул. Тази колона и сега стои в центъра на града, но статуята на Маркиан, която е била на нея, е изчезнала.

Колоната на Маркиан в Истанбул – горна част с капител и орли, Истанбул

Проф. Славик Табаков